

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра криміналістики

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Психологія слідчої діяльності»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Психологія слідчої діяльності» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 15 с.

Розробники:

Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук, професор,

Білоус Василь Васильович, кандидат юридичних наук, доцент,

Костенко Марина Володимирівна, кандидатка юридичних наук, доцентка,

Чорний Геннадій Олексійович, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри криміналістики
(протокол № 14 від 23.06.2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри криміналістики
(протокол № 7 від 16.06.2022 р.)

Завідувач кафедри - Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Психологія слідчої діяльності
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Шепітько Валерій Юрійович, завідувач кафедри криміналістики, д.ю.н., професор
Контактний телефон	050 593 30 33
E-mail	Shepitko.valery@gmail.com
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0505933033

Назва навчальної дисципліни	Психологія слідчої діяльності
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Костенко Марина Володимирівна, доцентка кафедри криміналістики, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	067 577 3009
E-mail	m.v.kostenko@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0675773009

Назва навчальної дисципліни	Психологія слідчої діяльності
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Білоус Василь Васильович, доцент кафедри криміналістики, к.ю.н., доцент
Контактний телефон	067 571 80 90
E-mail	bazilevs@ukr.net
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0675718090

Назва навчальної дисципліни	Психологія слідчої діяльності
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Чорний Геннадій Олексійович, доцент кафедри криміналістики,

	к.ю.н., доцент
Контактний телефон	050 403 26 59
E-mail	Chernygennadiy@gmail.com
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0504032659

Анотація навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є система знань про про закономірності та механізми психіки людини у сфері суспільних відносин, регульованих правом.

Дидактична структура (освітні компоненти) навчальної дисципліни – Предмет, завдання, методи психології слідчої діяльності. Компоненти психологічної характеристики процесуальної діяльності. Сутність та види слідчої діяльності. Психологія слідчого. Структура особистості слідчого. Психологічні засади запобігання протидії зацікавлених осіб діяльності слідчого. Професійна деформація та шляхи її подолання. Психологія огляду місця події. Психологія обшуку. Психологія пред'явлення для впізнання, психологія слідчого експерименту. Психологія проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Залучення спеціальних знань до проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій. Психологічний профіль. Психологічний вплив. Психологічні пастки, компроміси у кримінальному судочинстві.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Психологія слідчої діяльності» – формування цілісного уявлення про закономірності та механізми психіки людини у сфері регульованих правом суспільних відносин та основних умінь по застосуванню методів психології слідчої діяльності й структурного підходу до організації слідчої діяльності.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо найбільш ефективних методів і засобів здійснення правозастосовної, правоохоронної та правозахисної

діяльності, психологічних особливостей та умов процесуальної діяльності слідчого;

- опанування інструментарієм та базовими категоріями психології слідчої діяльності;

- визначення актуальних проблем психології слідчої діяльності та напрямів сучасних наукових досліджень;

- набуття компетентностей стосовно методів і засобів здійснення слідчої діяльності;

- формування навичок та вміння запобігати протидії зацікавлених осіб;

- створення здатності до подолання професійної деформації;

- усвідомлення психологічних особливостей проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: “Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці”, “Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці”, “Порівняльне правознавство”.

Кореквізити: “Державна влада та місцеве самоврядування: теорія та практика”.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Аналізувати природу, предмет та зміст психології слідчої діяльності.

РН НД 2. Визначати зв'язок психології слідчої діяльності з загальною і юридичною психологією та юридичними науками.

РН НД 3. Знати основні теоретичні концепції, поняття, категорій, принципи та класифікації у психології слідчої діяльності.

РН НД 4. Використовувати спеціальні психологічні методи в слідчій діяльності.

РН НД 5. Демонструвати розуміння основних закономірностей психіки слідчого у правозастосовній діяльності.

РН НД 6. Володіти сучасними психологічними технологіями організації збору, обробки та інтерпретації даних про особистість.

РН НД 7. Володіти навичками застосування психологічних знань у конструктивній, пізнавальній, комунікативній, посвідчувальній та соціальній діяльності слідчого.

РН НД 8. Демонструвати знання та розуміння психічних процесів та станів, емоцій та їх видів, впливу детермінуючих чинників на слідчу діяльність.

РН НД 9. Застосовувати рефлексивне мислення та управління у слідчій діяльності.

РН НД 10. Знати психологічні особливості проведення вербальних та невербальних слідчих (розшукових) дій.

РН НД 11. Розв'язувати складні психологічні завдання при проведенні допиту, пред'явлення для впізнання, слідчого експерименту, перевірки показань на місці, огляду місця події, обшуку.

РН НД 12. Вміти проявляти ініціативу і приймати обґрунтовані рішення в проблемних ситуаціях, в тому числі в ситуаціях тактичного ризику, дефіциту часу.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Предмет, завдання, методи психології слідчої діяльності	Предмет, завдання, методи психології слідчої діяльності	8
2	Компоненти психологічної характеристики процесуальної діяльності. Сутність та види слідчої діяльності	Компоненти психологічної характеристики процесуальної діяльності. Сутність та види слідчої діяльності	8
3	Психологія слідчого. Структура особистості слідчого	Психологія слідчого. Структура особистості слідчого	8
4	Психологічні засади запобігання протидії зацікавлених осіб діяльності слідчого. Професійна деформація та шляхи її подолання	Психологічні засади запобігання протидії зацікавлених осіб діяльності слідчого. Професійна деформація та шляхи її подолання	8
5	Психологія огляду місця події. Психологія обшуку	Психологія огляду місця події. Психологія обшуку	8
6	Психологія допиту	Психологія допиту	8
7	Психологія пред'явлення для впізнання, психологія слідчого експерименту	Психологія пред'явлення для впізнання, психологія слідчого експерименту	8
8	Психологія проведення негласних слідчих (розшукових) дій	Психологія проведення негласних слідчих (розшукових) дій	8
9	Залучення спеціальних знань до проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій. Психологічний профіль	Залучення спеціальних знань до проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій. Психологічний профіль	8
10	Психологічний вплив. Психологічні пастки, компроміси у кримінальному судочинстві	Психологічний вплив. Психологічні пастки, компроміси у кримінальному судочинстві	8

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури;
- вивчення методичних, демонстраційних матеріалів;
- аналіз дидактичних матеріалів, запропонованих викладачем;
- робота над кейсами, портфоліо психодіагностичних методик;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквіумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Планах та завданнях до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія слідчої діяльності» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>
4. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. №

53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>

5. Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2018 р. № 865. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18#Text>

6. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.07.2017 р. за № 918/30786. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>

Література

Основна література

1. Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2018. 336 с.

2. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 952 с.

3. Кацавець Р. С. Юридична психологія: навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ: Алерта, 2019. 150 с.

4. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2019. 192 с.

5. Психологія судового процесу (психолого-правовий аспект) : науково-практичний посібник / М. М. Ясинюк вступ, гл. 1 – 21, гл. 23, Д. М. Ясинюк гл 22; За заг. ред. д.ю.н., професора М. М. Ясинка. – К.: Алерта, 2017. – 206 с.

6. Тіщенко В. В., Загородній В. Є., Белік Л. С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності: навчально-методичний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

7. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 288 с.

8. Юридична психологія: підручник / за заг. Редакцією О. М. Бандурки; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 684 с.

Додаткова література

1. Алексейчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія. Монографія / В. І. Алексейчук; за ред. проф. В. О. Коновалової. Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2011. 232 с.

2. Бишевец О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій. За ред. Проф. М.А. Погорецького. К. Алерта., 2015. 140 с.

3. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 112 с.

4. Гетьман Т. О., Кричковська Т. Д. Проблеми вікової психології: хрестоматія. К.: КНТ, 2021. 469 с.

5. Дружилов С. А. Психология профессионализма. Инженерно-психологический подход: монография. Харьков: Гуманитарный центр. 2017. 360 с.

6. Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування (навчальний посібник). К.: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.

7. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с.

8. Кацавец Р. С. Правова психологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 120 с.

9. Кацавец Р. С. Психологія особистості. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 134 с.

10. Кацавець Р. С. Судова психологія: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 117 с.
11. Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності: монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. 415 с.
12. Малкова Т. М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.
13. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 442 с.
14. Психологія слідчої діяльності: начальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / [В. Г. Андросюк, О. М. Корнєв, О.І. Кудерміна та ін.]; [за заг. ред. Л. І. Казміренко]. К.: Правова єдність, 2009. 200 с.
15. Розов В. І. Основи психології для правоохоронців: Навчальний посібник. К.: КНТ, 2020. 306 с.
16. Розов В. И. Психология экстремальных ситуаций: адаптивность к стрессу и психологическое обеспечение: Научно-практическое пособие. К.: Сварог, 2020. 480 с.
17. Тіщенко В.В., Загородній В.Є., Белік Л.С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності : навчально-методичний посібник / В.В. Тіщенко, В.Є. Загородній, Л.С. Белік. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 160 с.
18. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика: системно-структурний аналіз : монографія. Харків: Харків юрид., 2007. 431 с.
19. Шепітько В. Ю. Психологія судової діяльності: навч. посіб. Харків: Право, 2006. 160 с.
20. Яремчук В. О. Організація та тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій. Монографія. За ред. проф. Шепітька В. Ю. Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2015. 228 с.

Інтернет-ресурси

Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» -
<http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду -
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України -
<https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора -
<https://www.gp.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національної поліції України -
<https://www.npu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державного бюро розслідувань - <https://dbr.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Служби безпеки України - <https://ssu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України -
<https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державної податкової служби - <https://tax.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Бюро економічної безпеки України -

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*:

- виконувати завдання згідно навчального плану,
- бути присутніми на лекціях, практичних заняттях, колоквіумах та на інших формах навчання,
- здійснювати підготовку до практичних занять, виконувати передбачені письмові завдання,
- опрацьовувати обов'язкові літературу та інші інформаційні джерела,
- ознайомитися з правозастосовною практикою,
- виконувати завдання самостійної роботи,
- додержуватися вимог академічної доброчесності, не допускати повторюваності та плагіату,
- дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу,
- бути уважним, зваженим, дотримуватися дисципліни і часових меж лекційних та практичних занять.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*:

- брати активну участь в обговоренні питань та завдань на практичних заняттях,
- відпрацьовувати пропущені заняття,
- відвідувати консультації викладача з метою уточнення та поглиблення отриманих знань,
- вивчати додаткову літературу з навчальної дисципліни,
- брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри.

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу

академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Психологія слідчої діяльності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів:

- фронтальне та індивідуальне опитування,
- розв’язання практичних завдань,
- презентація (представлення виконаного завдання),
- контрольна робота (тести),
- колоквиум.

Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5).

Обов’язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	зараховано	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	зараховано	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34